
DEUS TUETUR

DISSERTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

DE

IMAGINATIONE.

Juveni Optimo

Henrico Thomæ Davis

Armigero

non Magis

Ingenio et Scientia

Ornato,

Quam

Probitate, Patriæ Amore

Omnibusque bonis Artibus

Prædito.

Hanc Dissertationem Medicam Inauguralem

Exiguum quidem,

sed Sincerum

Summæ Observantiæ

Testimonium

Sacram vult

Gualterus Hunter

DISSERTATIO MEDICA,

INAUGURALIS,

DE IMAGINATIONE MORBORUM CAUSA AC REMEDIO,

QUAM,

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri,

D. GEORGII BAIRD, SS.T.P.

ACADEMIAE EDINBURGENAE PRAEFECTI;

NECNON

Amplissimi SENATUS ACADEMICI Consensu;

Et Nobilissimae FACULTATIS MEDICAE Decreto;

Pro Gradu Doctoratus,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS AC PRIVILEGIIS RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

Eruditorum examini subjicit

OSWALDUS HUNTER,

SCOTO-BRITANNUS,

CHIRURGUS.

Ad diem 24 Junii, horâ locoque solitis.

EDINBURGI:

EXCUDEBANT C. STEWART ET SOCII,

ACADEMIAE TYPOGRAPHI.

1803.

ERRATA.

P. 1. lin. 2. *pro* mentis *lege* menti
lin. 4. *lege* e functionibus animi
2. lin. 9. *lege* Materia profecto longius
4. lin. 10. *lege* referenda tribuero
6. lin. ult. *lege* similitudo, aequalitas,
9. lin. 17. *pro* Cogitatione, *lege* cogitationes.
13. lin. 9. *pro* excoritur, *lege* exuritur
14. lin. 14. *pro* cetera,; *lege* ceterae.
16. lin. 16. *pro* qua, *lege* quae
24. lin. 7. *pro* praesenti, *lege* prodenti
25. lin. ult. *pro* nunc, *lege* hunc
29. lin. 6. *pro* Ex *lege* Et
32. lin. 1. *pro* disimiles *lege* dissimiles
39. lin. 18. *lege* nomine Tractorum
— lin. ult. *lege* effectus nequaquam minores
41. lin. 17. beneficii ex iis
— lin. ult. *lege* Functiones ei
42. lin. 7. *pro* ratiorem *lege* rationem
43. lin. 4. *lege* lites in me
— lin. 5. *pro* utraeque *lege* utrosque
44. lin. 13. *pro* subito *lege* subita

DISSERTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

DE IMAGINATIONE,

MORBORUM CAUSA AC REMEDIO.

AUCTORE OSWALDO HUNTER.

Potentiam insignem ad conditionem corporis mutandam mentis inesse apud plerosque scriptores medicos notatum est. Vis quoque imaginandi, e functionibus tanquam validissima, saepe fuit celebrata, ejusque impetûs haud coercendi exempla fere innumera enarrata sunt. Parum autem, vel de modo quo haec facultas muneribus fungitur, vel de gradibus quibus ad effectus suos consequendos procedit, adhuc fuit expromptum.

Invitus

Invitus equidem operam aggredior difficilem, viribus certe majorem; nec polliceri aufim me rem caligine merfam pandere, feu lucidiore ordine, quam alii adhuc, exponere. Sed quid vetat, narrationibus rerum exploratarum fufpiciones et conjecturas aliquot adjicere, quae non prorfus ineptae ideoque attentionis haud indignae videntur?

Materia longius latiufque patet, quam in tentamine hujufmodi fatis dilucidè exponi poffit. Quae itaque dicenda funt, ne laxis datis habenis modum exceffero, intra fines arctos continebo, atque potius res veras (quae utilitatem manifeftam fecum proferunt) recenfere, quam fuppofitiones ingeniofas et fubtiles fingere conabor.

Vires animi nequaquam fatis funt inter fe difcriminatae ac definitae. Sunt qui eas nimis generaliter ac perfunctoriè diftinguunt; alii qui nimis fubtiliter.

Semper

Semper mihi visum est, Imaginationem a Conceptu, seu facultate res antea sub mente versatas repraesentandi, distingui debere, quia haec propè simplex est functio, illa autem ex pluribus aliis facultatibus conficitur. Compluribus procul dubio animalium generibus potentia datur concipiendi, nullum vero animal praeter hominem munere imaginationis gaudere videtur.

Vox Imaginatio facultatem conjungendi in novis speciebus formisque ideas antea per alios sensus nobis suppeditatas exprimit. Huic inserviunt *perceptio* imprimis et *conscientia*, ex quibus notiones universae sunt derivatae; *conceptio*, quae, rebus ipsis absentibus, earum similitudines effingit, *memoria*, quae ad conceptionis actionem prorsus necessaria est, *abstractio*, quae ideas commistas separat, *judicium*, *sensusque pulchritudinis*, quibus seliguntur materiae in novas formas disponendae.

Imaginatio

Imaginatio itaque modus eſt peculiaris quo omnes mentis facultates vires ſuas conſerere poſſunt. Conceptui vero magis quam alii cuipiam earum Imaginatio eſt affinis, nec quidem ullo modo haec ab illo diſcrepat, niſi quod multo compoſitior eſt, atque auxilio ceterarum facultatum magis eget.

Quamvis igitur in obſervationibus quas prolaturus ſum, Imaginationi aliquando quaedam potius conceptui tribuero, non tamen meipſum errandi a propoſito jure accuſandum ſentiam, quodcunque enim de ſimpliciore verum eſt ad complexiorem plerumque quoquomodo aſcribere licet.

Non me latet multa de hac re jamdudum ſcripta fuiſſe. Sed impedimento mihi erat, quominus multos talium ſcriptorum conſulerem, quod nequaquam mihi arridebant pleraque apud libros celeberrimos circa hoc argumentum prodita, in quibus nullas limites juſtas inter

operationes

operationes mentis diſſimiles conſtitutas inveniebam. Aegrè profectò ferebam, quod ubi res veras diſtinctè et perſpicuè enarrandas quaeſiveram, non niſi contemplationes leves futileſque reperui, quodque ubi narrationes ſimplices inveniendas ſperaveram, obſcuris et incompoſitis diſceptationibus perlegendis defatigatus ſum.

Res de quibus haec facultas verſatur innumerae ſunt, quippe quae tam variae quidem quam ſunt ideae quas mente concipere poſſumus. Omnia quae ſenſibus tum externis tum internis percipiuntur materiam infinitam ad imaginationem exercendam praebent.

Exercitatio autem hujus potentiae multis ab rebus quarum rationem ſemper habeamus oportet afficitur. De his pauca expedienda ſunt.

Multum

Multum imprimis ab aetate et temperamento vario pendet. In teneris annis, dum paucas adhuc mens notiones comparavit, tenuis eſt Imaginatio. Copoſior autem et agilior fit, prout ad fortiorem aetatem propius adventum ſit; tunc maxima eſt. Moderatior dein lentiorque fit paulatim, prius autem quam ſeneƈtute vires corporis fraƈtae ſunt, deficit plurimùm. In temperamento ſanguineo, nec minus in cholerico, valida ferè eſt agiliſque. Nec melancholicis deeſt; ſed in frigido ſtupidoque phlegmaticorum genere, torpida omnino eſt ac ſegnis.

Conſociatio Idearum funƈtio eſt animi quae Imaginationi, pariter ac memoriae judicioque ſingulariter inſervit. Haec autem facultas cogitationes menti ſuggerit, propter affinitates certas quae iis cum aliis ſunt, quarum maxime notabiles ſunt proximitas tempore locoque, ordo, nexus cauſam inter atque effeƈtum intercedens, ſimilitudo, oppoſitio, differentiaeque cujuſcunque

juſcunque generis admodum perſpicuae. De his omnibus hic differere non opus eſt.

Pathemata, quae dicuntur, animi, ad Imaginationem movendam plurimum valere bene novimus, atque ſaepiſſimè quidem cauſas eſſe, ad ejus actionem excitantes. Qui in furorem actus bacchatur, illi ſubitò in mentem irruunt omnia quae in moribus offendentis odioſa et nefanda concipi poſſunt; omne porrò quod offenſionem ingravare poſſit centies augetur. Deinde ad injuriam iratus ulciſcendam accenditur, omnes vindictae rationes exquirit; rurſus ad graviorem reddendam culpam et contemplationes delinquenti injurioſas volvéndas revertitur, donec brevi admodum ſpatio omnia, quae ira infrenis ſuggerere poſſit fuerint iterum iterumque luſtrata. Quem timor ſervitio premit, formae terrificae, quae nunquam fortium mentibus occurriſſent, per ejus pectora plurimae inſinuant. Timidus coacervatim agglomerat omnes imagines horrendas, de quibus fama garrula unquam mendacia

dacia finxit, in caligine oculos aperire non audet, ne ſpectrum terribilius viſu quam acies mortalium, tuto aſpicere poſſit de improviſo proſiliat, ancipiti fortunae, (utrum diſcrimini pugnae, an aliis vel maris, vel terrae periculis,) ſe objicere renuit; omnes enim caſus infauſti ſemper ante oculos ſunt expoſiti. Sic verò terrores ac pericula, ſub noctis umbra latentia, eodemque modo ſortes omnes minaces multiplicat, ut tandem magis ac magis horrore perculſus, dum alii ſtant ſecuri, corruat.

Ille quem amor noctes dieſque exercet, adjuvante phantaſiâ, campis Arcadiae apricis immittitur, ubi ſecundum ripas placidae amnis, prope quas greges ſecurae veſcuntur, dum paſtores carminibus agreſtibus certant, dilectam comitari licet, inde ad receſſus nemoris ſuaveolentis, ſub Maenalo pinifero, vel Erymantho ſublimi illam haud invitam ducit; ubi millia volucrum blandis concentibus mulcent aures, ibique oculi ſcenis amaenitate praecellentibus, locis laetiſſimis delectantur.

Ibi

Ibi cum dilecta pulchriori quam anteà unquam visa in gramine floribus gemmato, sub tegmine myrtae frondosae, arboris Veneri gratissimae, recumbit, ibi dant avidos amplexus animasque mutuò transfundunt. Amator sic imagine formae correptus ultra modum accenditur, ac *fervidum nutrit sub pectore vulnus.*

Imaginatio, prout plus minus ulli alterive consociationis vinculo paret, aut cujusvis pathematum generis imperium patitur, morem paulatim acquirit peculiarem, qui longo usu tandem adeo validus evadit, et super omnes ceteras mentis potentias ditionem haud resistendam proferat. Quicunque acriter et assiduè studiis unius tantum generis indulget in modum cogitandi artificialem, quasi mechanicum, quem mutare difficile erit admodum, inducitur. Cogitatione alveo quodam quem exsuperare nequeunt defluere discunt; secundum hunc consuetum assiduè agunt cursum, nec expatiari conantur. Omnia menti talis hominis objecta, (si agilis saltem et impetu-

ofa fit Phantafia,) in torrentem hunc praecipitem attrahuntur, ac declivi curfu feruntur. Huic caufae tribuenda funt ftudia quaedam rara, curae fingulis peculiares (et quae Anglicè vocantur, *Hobby horfes*,) errores ridiculi, hallucinationes, ideae melancholicae, deliria,—mens enim quae unicam idearum feriem evolvere folita eft, ad alias contemplandas, more faltem quo ceteri homines has intueri confentiunt, fit prorfus inepta. Res cui tota ejus attentio dedita eft fola videtur, quae notitiam intellectus culti meretur, hujufque rei nexibus cum aliis rebus nequaquam cognitis, tali afpectu illi apparet, qualis omnibus fanis manifeftè abfurdus perfpicitur. Imaginatio hoc modo, propter confuetudinem, in ratione fingendi fibi propriâ verfata faepe tum valida devenit, ut voluntatis imperia fpernat, ac rationis confilia fufque deque habeat.

Haec autem facultas, quamvis faepe indomitam fe oftendat, nequaquam tamen vires praeter arbitrium folet adhibere. Plerumque contrà nil

vetat,

vetat, in ullum rei alicujus conſpectum aciem animi convertere, et huic pro tempore mentem arrectam ſummis viribus adjicere. Nil vetat quin cogitationem aliquam ad varias ejus conſequentias, ſeries, nexuſque perſequamur, et quandocunque libeat hanc operam intermittamus, ut in aliam rem ſtudia conferantur.

Sunt equidem haud pauci, qui, propter culturae defectum, ſive inſtitutionem vitioſam, in tantam phantaſiae confuſionem inciderunt, quique inconſtantiæ tam abnormi facti ſunt obnoxii, ut exiguam admodum in vita regenda potentiam exerceat voluntas. Tales ſaepiſſimè lapſu quaſi declivi, in aſperrimam effrenatiſſimamque inſaniam cadere videmus, nec ſanationem perfectam ferè unquam datur ſperare.

Quæ adhuc memorata ſunt magis conſtanter agunt, et ad imaginationis naturam (quam *characterem* Graeci vocant,) determinandam haud minimùm valent. Alia ſunt non minus valentia,

tia, educatio, exempli causâ, ac ratio vitæ diu persecuta, de quibus tamen longiùs differere non in animo est.

Contingentia innumera quotidie evenientia actioni hujus facultatis initium dant. Haec nimirum occasiones sunt, quae in certas cogitandi series impellunt, et, pro diversis suis naturis aliam vel aliam suggerere, cogitationesque suggestas magis vividas reddere, idonea sunt.

Conditio corporis, debilisne an firma, effectum constantem praebet. Sed arctiores intra limites continentur quae faciunt repletio ad tempus atque exinanitio subita. Illa facilè laetas vividasque imagines arcessit, languidiores effert haec et plerumque tristes.

Appetitio quaevis excita cogitationes ad objectum suum aliquo modo affines, vividiores autem vel debiliores, prout ipsa vehementior vel inertior sit, movere solet. Quem ardor edendi fatigat,

fatigat, illi in mentem veniunt menſae dapibus opimis oneratae, quibus contemplatis, importunior urget fames, os movetur, ac dens in dente exercetur—ſed fruſtra—effugiunt deinde epulae lautae, quarum in locum ſuccedit pallida famis imago, in lapidoſo agro unguibus et dentibus raras herbas vellentis, cava lumina avidaque oſſa monſtrantis;—tunc horror exanguis ingruit, nec ulla ſpes opis reſtat.—Qui ſiti excoritur, pocula plena, fontes, flumina depingit, undas arente fauce trahere nititur, hoc modo variis imaginibus ſeipſum aſperius crucians.—Homini libidine furenti in Venerem ſtimulato facilè occurrit imago puellae formoſae blandae, votis ſuis obedientis, quae quidem imago flammas vehementiores injicit, acriuſque agitat pectus.

Omnia quae aciem mentis ab rebus externis detrahunt actioni phantaſiae favent. Hîc autem tenebrae primum ſibi locum vindicant. Cum atra nox rerum aufert colorem, haec indefeſſa facultas vires acriùs intendit. Menti enim lex

eſt

eſt agendi, quamcunque illius functionem, ubi cetera quae huic non proximè miniſtrant otiantur, validius ſe exercere. Imaginatio igitur, facultate videndi quieſcente, formas nunquam viſas ſibi depingit, ſuâque ipſius operâ vel delectatur vel torquetur.—Silentium, ſimili ratione, praebet agendi. Hinc magnâ ex parte tam ad operas imaginationi idoneum eſt tempus nocturnum. Majores vero labores quando ſomnus per membra quietem ſpargit, atque curas ex pectore ſolvit phantaſia impendere incipit. Tunc ſopitos ſenſus ſomnia deludunt, varias imitantia formas, veris miſcentia falſas, quorum alia timorem injiciunt, alia gaudio inſtabili oblectant. Hic vigor animoſus, quem in ſomniis exerit Imaginatio, ex auctâ conceptionum vividitate praecipuè pendet. Conceptiones, ſeu viſiones animi, vividiores eſſe dum ſomnia adſunt, ex hoc facilè apparet, quod effectus interdum edunt vix unquam dum vigilamus obſervatos. Rariſſimè ſanè tam fervidae cogitationes laſcivae hominem vigilantem incendunt,

ut

ut ſemen ſponte effundatur; quis autem ignorat ejectiones violentas talibus cogitationibus provocatus ſub noctem eſſe frequentiſſimas? Clarum verò eſt, conceptionem hic non ſolam agere, ſi enim haec unica ſit cauſa, juvenes qui praemia Veneris neſciunt, quippe qui nullam voluptatum laſcivarum conceptionem, accuratè ſic dictam, habere poſſunt, emiſſionibus iſtiuſmodi nunquam debent tentari. Omnibus autem notiſſimum eſt, caelebes intemeratos, qui nunquam faeminae notitiam habuiſſent, eadem patiuntur ſeminis profluvia. Ad eundem effectum promovendum confert inertia voluntatis aliarumque facultatum validarum, quae imaginationi vigilantis ejuſque effectibus obſtare ſolent.

Poſt ſomnum, qui occaſionem operibus phantaſiae dat frequentiſſimam recenſendi ſunt, morbi aliquot, quibus ſcilicet delirium ullius generis adſit. Hos autem amplius conſiderare poſthac oportebit.

His praemissis, ad effectus quos Imaginatio sana ac morbida edere solet, veniendum est.

Imaginatio vehementer percita effectus parit iis a conceptionibus vividis natis genere similes sed gradu multo majores.

Persuasum est mihi, Conceptionem animi non, sicuti perceptio ac memoria, fidem quod objecta sua existant, necessariò implicare. Ubi autem perquam vividae sunt hujusmodi imagines, rebusque quas referunt quam simillimae, saepe decipiunt, et ad quoddam saltem tempus fidem merere videntur. Hoc accidit potissimùm quando eodem tempore imagines rerum externarum non percipiuntur, ut veris fictas comparando expediamur. Hinc, ni fallor, adeò potentes sunt species, qua cum nox caligine terras operit phantasiam illudunt. Tales sunt formae quorundam hominum nobis notorum, qui longè fortassè absunt, fortassè qui jam mortui sunt, talia quoque sunt simulacra varia res antea

visas

visas mentientia, oculum mentis ita validè percellentia ut oculos corporeos illidere credantur.

Magis adhuc figmenta Imaginationis complures homines deludunt. Est enim animo naturalis quaedam propensio, quae ad res facile concipiendas credendum validè adducit. Hinc ubi vividae admodum sunt formae ab Imaginatione fictae, nostrisque de verisimilitudine opinionibus congruentes, propensi sumus ad fidem illis habendum. Quum narrationem rerum fictarum eximiè scriptam legimus, vix nosmetipsos, dum oculi detinentur, prohibere possumus, quin eam esse veram credamus; quare gaudiis ac moeroribus quibus heroes et heroides affectos esse narrantur; quantum ferè si nobis essent amici, tantum percellimur? In delirio febrium species maximè abnormes aegros deludentes, praesertim si absunt familiares et res cognitae umbris occuluntur, pro certissimis haberi observamus. Sunt et alii morbi in quibus ex affectu

 corporeo

corporeo fictiones a phantasia ortae saepe vel perspicacissimos hominum decipiunt; morbi scilicet quos comitatur malesana conditio cerebri, quales sunt melancholia, mania, hypochondriasis, et innumera alia mala, forsan a ventriculo originem ducentia, postea autem totum genus nervosum conturbantia.

Quum igitur Imaginatio facultatem intelligendi ac sensus fallere possit, nil mirum quod pathematibus imperare valet. Ex arte sua magica, cor saevo furore tumet, vel moerore acerbo premitur; sanguis formidine gelida concrescit vel aestu gaudii fervet. Oratoribus atque poëtis hoc bene notum est, et hac quidem notitiâ ritè adhibendâ summa eorum artium nobilium nititur.

Orator animo disertus, secus ac scientiarum praeceptor, non tam rationibus fidem facere quam impetu motuum animi devincere conatur, ut hoc consilium exequatur, operam ad Imaginationem

ginationem movendam acriter impendit. Rem de qua agitur in aſpectibus omnibus qui cauſae prodeſſe poſſint exponit, omniaque adverſa aut velo obducit, aut ut ſuo propoſito conveniant interpretatur. Poſtquam deſcriptionem ad finem perduxit, ad pectora audientium provocat, quae pro arbitrio ſuo ita commoventur, ut in ſententiam optatam judicia eorum rapiantur.

Ex omnibus autem animi affectibus ſpes atque metus ab Imaginatione plurimum pendent. Haec enim facultas mira cum celeritate, e multitudine voluptatum dulciſſimas ſeligere gaudet, omnes deinde res ſuggerere, quae probabile reddunt, has delicias nobis eſſe paratas. Sic haec artifex inimitabilis arte pingendi naturam ſuperans, *et cui neque par Zeuxis et magnus cedat Apelles*, formas tam laetas exprimit, ut maximè providos futura maximoperè caventes, ſaepe dolis innectat, et vana ſpe ludat credentes. Eadem quoque facultas haud minore facilitate ſuper fundamenta aërea ſedes aerumnarum extruere

poteſt;

poteſt, quarum contemplatio pectora horrore implet.

Haec duo pathemata miris modis corpus afficiunt.—Spes modica et laeta, circuitum ſanguinis, ſecretiones excretioneſque promovendo, menti agilitatem addendo, ſenſuſque gratos praebendo, multum ad ſalutem confert. Quum autem tumida ſolicita atque fallax animo hauſta ſit, (quod ſaepe, ſi ex Imaginatione ſolâ oritur, eveniat neceſſe eſt), cupiditates nocentes, curas turbidas, triſtitiam, melancholiam, multaque mala corporea gignit atque fovet.—Metus inter perturbationes maximè nocivas numerare velim. Qui timori obnoxii ſunt, gaudiis vitae frui neſciunt, commotionibus aſſiduis objiciuntur, mentem ſpe paſcere non audent, ſed omnia pro minacibus horrent. Timor denique vires infringit, maciem informem affert, morboſque plurimos arceſſit vel ſaltem graviter incendit.

Defideria quoque Imaginatio imperio flectit, fed plerumque vehementer movet. Tanto enim res optatas in majus extollit, ut ab eis perfe-quendis abftinere non poffimus, nec periculis, labore difficillimo, moleftiis nofmet ab inftando deterreri permittamus. Quin et omnes tum cupiditates tum averfationes aliis rebus, quae utrafvis Imaginationi fuggerere folent, funt fo-ciatae atque harum operâ magis fiunt huic fa-cultati fubjectae.

Omnia voluptatum pariter ac dolorum gene-ra, quibus afficiamur magis ex Imaginatione quam ex quavis alia caufa pendere videntur. Senfilitas animi cum hac poteftate intimè con-nectitur, adeo ut homines fegni Imaginatione notabiles hebetes ac ferè fenfuum expertes ap-pareant.

Diverfi igitur pro fua diverfa natura ufuque agendi, funt effectus, quos in ceteras mentis functiones Imaginatio edit. Aliis levis eft ad-modum,

modum, aliis triſtis, aliis autem prorſus abnormis.

Imaginatio levis nugis ineptis ſed plerumque hilaribus gaudet, et perpetuò per inane volitans felicitati certe etiamque ſanitati eſt inimica. Temperamenti ſanguinei plerumque eſt ſocia, et quia ad utramque fortunam nequaquam parata ex fauſtis ſucceſſibus nimium attollitur, rebus autem adverſis haud minus deprimitur.

Multò verò infelicior ille eſt cui Imaginatio triſtis ſemperque nubilis obducta. Meditationes diras formaſque horrificas ſecum perpetuò volutat, res praeteritas cum moerore et deſiderio meminit, futuras anxio metu praeſentit. Facies naturae pulcherrima hilariſque oculo mentis maleſano foeda et nubibus procelloſis operta videtur. Benignus vultus amici indicium illecebrarum mendacium et pectoris inſidioſi habetur. Abeſt placida quies defeſſis artubus tam grata, nec vel animi vel membrorum vires fractas

reficere

reficere somnus praebetur. Quum enim curae discruciant pectus, nullam dant corpori requiem, animo pervigili nullam. Tollitur appetitus; robor deinde consumitur. Functiones omnes concutiuntur. Agitatur imprimis cerebrum, saepe quidem tam acriter, ut mania subsequatur. Aliter interdum, vi nervosâ muneribus solitis ritè fungi desinente, morbi in viis alimenti, obstructiones, vitia concoctionis, hypochondriasis, aliique nervorum affectus enascuntur.

Nec minus nocet Imaginatio *irregularis*. Haec autem, arbitrio nec impulsa nec repressa pro libito imperitat, et quocunque vult affectiones agit. Irrequieta est, turbida, impetuosa, atque ad actiones, quae rationi foedissima cernuntur, nonnunquam accendit. Hoc verò genus phantasiae mania furenti haud rarò sociatur.

Quum tam potentes effectus ad alias animi functiones afficiendas Imaginatio exhibeat, non mirum

mirum eſt quod efficaciam inſignem ad molem corpoream mutandam exercet.

Conſtat inter omnes, mentem viribus ad functiones corporis afficiendas ingentibus gaudere. Plurimùm verò hujus potentiae actioni Imaginationis vel proximae vel remotiori, perque interventum aliarum functionum ſe praeſenti, ſine dubio tribuendum eſt.

Quandoquidem inter agillimas animi functiones phantaſia eſt, fieri non poteſt quin illam corporis partem ubi agit validè afficiat. Neceſſe eſt cerebrum fatiget, virtutemque nervorum quàm celerrimè exhauriat. Quare cum diu et nimium defeſſa ſit, omnes exinde functiones cerebri conturbantur, vireſque ſenſationis, motus, cogitationis et voluntatis commoventur. Senſus imprimis mirificè debilitantur. Nec quidem omnino abſurdum videtur dicere, hanc facultatem crebrò et violenter agitatam plures poetarum illuſtrium luminibus privaſſe. Ex potentia

tentia in nervorum ſenſilitatem exercita, morbos in circuitu ſanguinis aliiſque functionibus corporis innumeros efficit. Ex viribus queis in pathemata, opiniones, arbitriumque, pollet, omnium quae iſtis noſtrae naturae partibus eduntur fit origo malorum.

Nec minus tollendis quam inferendis morbis vires mirabiles miniſtrat. Nullum enim eſt dubium quin ſaepe fuerit cauſa ſanationum quas homines creduli pharmacis nullam virtutem ſalutiferam poſſidentibus adſcripſerunt. Operae idcirco pretium erit morbos quos inferre, quoſque depellere valet, breviter luſtrari.

Epilepſiae cauſae plerumque occultae ac vix reperiendae ſunt, ſine dubio autem a conditione cerebri aliquo modo pendent. Omnes animi perturbationes, terror, iracundia, graves ſeriaeque meditationes, exercitationes ingenii, vel in ſtudio literarum, vel in muſarum cultu, quae nimis fatigant, nunc morbum, cerebrum laedendo,

dendo, inducere possunt. Fatigatio mentis nimia quoquomodo illata eundem habere potest effectum, sed nulla animi facultas hac validius agit.

Franciscum Petrarchum certiores facti sumus, post multas profundas meditationes, tandem in epilepsiam incidisse. Ceterum, qui diro huic morbo obnoxii sunt, ex Imaginatione perturbata paroxysmis violentis saepè corripiuntur. Nec praetermittendum est, Imaginationem de morbo ipso versatam hunc effectum potissimùm praebere; sed utrum ex consociatione idearum, an ex alia causa, minimè constat. Epilepsia, nisi a causis organicis nulla medela superandis orta fuerit, saepe remediis nullam, praeter quam Imaginationi tribuere licet, vim possidentibus feliciter devicta est. Quid, quaeso, vis medicatricis in vulturis cerebro, in jecore humano, in haustu cruoris e gladiatore moribundo effluentis invenire possis? Haec certe omnia aliaque innumera a veteribus et recentioribus superstitiosis laudata,

laudata, vires Imaginationis novo modo exercendo, novamque actionem, priori fortaffe contrariam, inftituendo tam feliciter interdum fuccedunt. Vel forfan effectus magna ex parte huic tribuendi funt, quod, auxilio phantafiae, valida pathemata cientur, horror exempli caufâ, fpes aliique animi motus quos plurimum valere notum eft.

Sunt et alii morbi convulfivi qui eandem, haud rarò, originem agnofcunt. Ne igitur tales foveantur, vitandae funt omnes mentis perturbationes, et imprimis cavendum eft ne phantafiae indomitae nimia indulgentia permittatur.

Catalepfis morbus eft rariffimus cujus quidem de caufis minimum conftat. Attamen ex medicorum fcriptis videtur, plerofque diro huic affectui obnoxios melancholicos fuiffe qui fortiori vi Imaginatrici gavifi erant, quique ideas de numine fummo, fpiritibus coeleftibus, aliifque rebus facris ferè perpetuò fub animo foliti erant verfare.

Tales

Tales homines phantafiae indulgentes res omnes externas fufque deque habent, animo autem immittunt habenas, ideas quas fublimes vocant inter fe comparant, donec omnium corporearum obliti faxis immobiliores redduntur. Tunc, velut in fomniis, phantafia fola imperat vifionefque vel laetiffimas triftiffimas fingit, quas ex coelo defcendiffe faepe creditum eft. Meditationes cujufmodi profundae fixaeque, fuerint triftes an laetae, utrum ex terrore an ex aliis animi commotionibus ortae, hunc effectum praebuiffe notiffimum eft. (Vide Galeni Comm. in Hipp. 2. cap. 56. Tulp. obf. lib. 1. cap. 21. Auguft. de civ. Dei, lib. 14. cap 24.)

Contendat igitur medicus qui huic morbo occurrere conatur ideas fixas nocentes ab animo movere, copiamque meditationis profundae quam folitudo favet, per jucunda amicorum colloquia aliafque occupationes gratas, omnimodo tollere. Mutatio coeli, nova et jucundiora loca oftendendo, faepiffimè prodeft.

Hyfteria

Hyſteria multum ab animi commotionibus et agitationibus pendet. Huic maximè proclives ſunt puellae naturae tenerioris, ingenii acuti, animique mobilis, quae ad impetuoſas mentis cogitationes pronae ſunt, et gravibus affliguntur perturbationibus. Ex ſanè, ni fallor, Imaginatio judicio validior ſemper eſt hujus mali pars non minima. Judicio enim et voluntate pollentibus, faeminas mentis conſtantioris affectus hujuſmodi reſiſtere aliquando videmus. Quando autem Imaginationi remittuntur fraena, ſi cauſae leviſſimae adſint, paroxyſmi violenti facilè excitantur, non ita facilè cohibendi. Conſtat etiam, memoriam et conceptum animi tales paroxyſmos ſaepe renovare. An mirum igitur ſi Imaginatio, quae his certè pollentior eſt, idem praeſtare queat? Amoveantur igitur omnia quae ideas nocentes in mentem revocare ſolent; evitentur quaecunque paroxyſmos unquam comitata ſint; ſed potiùs (ſi fieri poteſt) ſic confirmetur mens, ut haec omnia innocua reddantur.

In

In malo hypochondriaco, quod priori eſt affine, mens vehementer turbatur. Cauſae vel minimae triſtitiam, metum, iram, ex phantaſia perverſa inducunt. De valetudine praecipuè hallucinantur aegri, multos affectus graves adeſſe fingunt, omnibuſque phantaſiae ludibriis fidem dant, donec, ratione labaſcente, pereunt omnino et corporis et animi vires. Huic affectioni maximè obnoxii ſunt, qui vigore ingenii gaudentes, ſtudiis literarum nimis indulgent, meditationibus acribus et aſſiduis ſeſe dedunt, et, rebus familiaribus neglectis, in ſolitudine atque otio artes Imaginationis cum ardore excolunt. Depellantur ſummopere, omnia quae animum turbare queant, reficiatur mens ludis, conſortio amico, itineribus per loca amoena, aliiſque rebus hilaritatem ac ſenſationes gratas afferentibus.

Melancholia ſaepe inter ſequelas hypochondriaci mali numeratur; ſaepe etiam ſine iſtiusmodi affectione praeeunte diſpoſitos adoritur.

Omnia

Omnia ferè ſigna, praeter quae ex vitiis corporis oriuntur, Imaginationi laeſae tribuendae ſunt. Definitio profectò quam olim propoſuit Aretaeus, hanc cauſam agnoſcit. "Melancholia (inquit ille) eſt animi angor in una phantaſia infixus et inhaerens, abſque febre." Innumerae fuerunt imagines falſae quae in omni aevo hypochondriacos illuſerunt, quarum haud paucae vix credibiles ſunt. Aetius meminit cujuſdam qui ſe capite carere aſſerebat. Plurimi ſe mortuos exiſtimabant. Quidam ſe vitreum eſſe, alius ſe lateritium, credebat, alii ſe pedes vitreos vel crura ex ſtraminibus habere putabant. Alii ſeſe pecudes eſſe lugebant, multi ſe reges, imperatores, angelos, etiamque Deos jactabant.

Viri maximè ingenioſi, quibus Imaginatio fertilis eſt admodum, ad hunc morbum prae aliis hominibus ſunt proclives. Nihil autem tam in medendo efficax erit, quam exercitatio mentis modica, ac de multis rebus novis, quae iis antea

nocentibus

nocentibus valde disimiles sunt, versata.—Tristitia, quae hujus mali nota est generalis, ex Imaginatione malè sanâ ferè omninò oritur. Homo cui mens tristis, semper is est, qui formas miseriarum contemplari solet, qui in unam tabulam omnia quae in facie naturae et in rebus humanis aerumnas inferre possint colligit, et qui contentione validissima in positu minime felici omnes ad quemcunque eventum vel quamcunque expectationem pertinentes assiduè versat. Melancholia profectò ad unam rem semper convertitur, et plerumque in odium vitae procedit.—Aliud melancholiae signum timiditas est ; quae certè ab Imaginatione morbidâ pendet. Terrores enim hypochondriacorum ac melancholicorum omninò sunt phantasiae figmenta, omnibus quidem sanis absurda apparentia. Sed nequaquam pro simulatis sunt hi terrores habendi, nam saepè fiunt adeò acerbi ut in desperationem ducant.

Religio

Religio superstitiosa etiam ab Imaginatione vitiata oritur, ac saepe melancholiâ excipitur. Oratores fanatici in concionibus suis deliris terrores justitiae divinae tam horrificè saepè pingunt, ut infirmae audientium mentes formidine intolerabili, commotionibus perpetuis, dubitationibus de animi immortalis conditione maximè cruciantibus, et conspectu peccatorum atque errorum dirissimo percellantur, unde in desperationem mortemque immaturam praecipites aguntur. Iidem praecones amentes interdum gaudia caeli ita magnifica canunt, ut aliqui auditorum taedio et aversatione vitae, tamque impatiente felicitatis superûm cupidine afficiantur, ut in facinus quoddam scelestum impellantur, quo quidem facinore infelices illi ab onere vitae mortalis, sine manus caede ipsorum tingendo, levari cupidè sperant.

Plura adhuc de melancholia dicere facilè esset; sed jam satis dictum est ad ostendendum quantum ab Imaginatione laesa hic morbus

pendet. Imaginatio enim laesa, ni fallor, causa proxima habenda est. Satis quoque ad monstrandum dictum est, auxilia externa sola sine attentione ad mentis perturbationem sedulâ sanationem conficere non posse.

Mania omnium morborum atrocissimus. In hoc profectò magis adhuc quam in morbo jam memorato Imaginatio turbatur, nam de omnibus hallucinatur. Aeger rebus factis minimùm dat attentionis, atque sine intermissione circa mentis fictiones delirat, et saepissimè quidem de injuriis quas credit adversum se factas esse vel paratas, miserrimas quaerelas profundit.—Imaginatio diu validéque circa res quasdam occupata miram tandem celeritatem consequitur, et tam agilis evadit, ut nemo cogitationum hominis insani nexum cernere possit. Consociatio igitur idearum hoc morbo rapidior fit, quam ut judicium aegri justas notiones ab incongruentibus, res gestas a fictis, discernere nequeat. Homines ingeniosi, Imaginatione validâ praediti

naturâ

naturâ ad iracundiam aliasque perturbationes proclives, qui mentem nimis et diutius in aliquid intendunt, et praecipuè qui studiis sublimibus acriter incumbunt, hoc saepissimè corripiuntur. Philosophorum, mathematicorum, poëtarum, histrionum, theologorum, scriptorum historiarum fabulosarum, (lectitantium etiam, si equitem *De là Mancha* pro exemplo memorare licet) haud pauci ita fuerunt affecti. Hinc olim ortum est adagium, "nimium doctrinae te insanum fecisse." Hujus igitur causae in curatione talium morborum ratio diligenter habenda est. Amoveantur res qualescunque cogitata nocentia suscitantes. Cohibeantur maniaci a perniciosâ Imaginationis et pathematum indulgentiâ. Impellantur interdum metu, interdum benignitate, (ut opus fuerit) ad res veras justè considerandas, ut errores phantasiae tandem omnino cohibeantur.

Nostalgia alius est morbus qui ex phantasia nimium indulta originem ducit. Imagines voluptatum

luptatum praeteritarum, amicorum longè absentium, amnium, montium, rupium, nemorumque amaenorum, quae domum paternam circumplectuntur, locorum ubi ludi pueriles oblectârunt, cuique sunt gratae, sed meditabundos tristesque saepe tam validè movent, ut vires et animi et corporis deperdant, et aegritudinem nullâ medicinâ, nisi spes patriam revisendi accesserit, sanabilem inducant.

Multorum sanè aliorum morborum simili modo Imaginatio laesa pro origine fuit. Ex animi perturbationibus immoderatis, sive laetis seu tristibus, ex meditationibus de studio qualicunque acrioribus, ex Imaginatione quoquo modo fortiter agente, sanguinem nimirum graviter commovendo, multi in palpitationem cordis, in apoplexiam, cephalalgiam, epistaxin, aliasque haemorrhagias, abortum, aliosque diversorum generum morbos, aut rapidiùs aut lentiùs vitam tollentes, inciderunt. Multi quoque morbi eadem ex causa lethaliter ingravescunt.

Febrium

Febrium omnia genera, inflammationes, (phrenitis imprimis,) podagra, peſtis, ſcorbutus, cholera, vomitus, dyſenteriae, haemorrhagiae, ſi quibuſdam auctoribus fidem habemus, etiam illata fuerunt, at certè ſaepenumerò graviter aucta. De his latè tractare non in animo eſt. Liceat ſaltem dicere eos omnes morbos, ſive ex Imaginatione, ſive ex aliis cauſis ortos, multum levaminis a prudenti hujus poteſtatis regimine ducere, neque paucos eorum attentione ad hunc ſolum praebitâ ſublatos fuiſſe.

Plurima quidem remediorum quae maximè celebrata fuerunt, efficaciam ex viribus phantaſiae magna ex parte duxere. Magnam in functionibus corporis moderandis vim eſſe phantaſiae jam fuit confirmatum. Expectandum igitur hanc facultatem vires medicaminum, nunc augere, nunc minuere poſſe. Sed quod mirandum eſt, haud rarò vice medicaminum fungitur, et interdum effectus, naturalibus prorſus contrarios, edit. Fuerunt qui, purgantibus viſis

vel

vel odore perceptis, alvi ductionem experti sunt; alii, quibus fide solum cathartici sumpti alvus mota est; alii, quibus astringentibus et narcoticis pro purgantibus sumptis venter solutus est. In aliis exemplis sudorem simili modo astringentibus motum esse, Pechlinus et Hoffmannus auctores sunt. Quid memorem effectus remediorum superstitiosorum, quae ex vulgaribus et inertibus rebus confecta morbos graves interdum amoverunt? An numerare oportet frivola hujusmodi, amuleta, lapillos, quisquilias ab aegris circumgestatas, tactum manûs applicatum, incantamenta ritè celebrata, horrida quaedam pro dolores, febres intermittentes, epilepsiam auferendo, olim et adhuc perpetrata? Videtur quidem hoc non politicos antiquos latuisse, potiusve credulos istos pariter àc plebem falsâ religione fidem locâsse.—Ferunt, praescriptum fuisse in libris Sybillinis (qui sanctâ curâ ab Romanis servabantur) si pestis populum invaderet, lectisternium pro solo remedio celebrandum oportere. Et Livius nos certiores facit,

hanc

hanc ceremoniam miro cum ſucceſſu aliquando obſervatam fuiſſe.

Eidem cauſae tribuere licet quodcunque vis ſalutiferae ex magnetiſmo animali oriri unquam putatum eſt. Poſtquam enim inveſtigatio accuratiſſima, juſſu Regis Gallici inſtituta, philoſophis egregiis habita erat, viſum eſt omnibus, nihil aliud eſſe efficax nisi Imaginatio aegrorum validè mota. Fiducia ſumma primùm excitata eſt, imagines jucundiſſimae invitatae, timor longè depulſus et omnes motus morbidi coërciti.—Etiam cum nulla applicatio facta eſt, ſi aegri ad credendum hunc magnetiſmum mirabilem applicatum eſſe impelli potuerunt, effectus validiſſimi ſemper obſervati ſunt.—Convulſiones ſaepe ſanitatem reſtitutam praegreſſi ſunt.

Nec recentioribus temporibus deſunt talia remedia.—Quid enim eſt hoc quod Tractorum Metallicorum decantatur? Si quidem vis ulla in his reſidet, haud ignarus ſum, effectus mino-

res

res ex Imaginatione folâ oriri.—Nam quum interdum (experimenta enim haud deficiunt) lignum pro metallo adhibitum eft, eadem evenerunt ac fi Tractores ipfi applicati effent; dolor levatus eft, et partes corporis laefae citò ad fanitatem redierunt. Quod de hac re, a medico infigni Joanne Haygarth editum eft attentionem omnium medicinae cultorum meretur; ex illa enim differtatione concludere licet, effectus qui aliquando ex Tractoribus fictitiis (ligneis) oriri, crediti funt majores effe et mirabiliores quam qui unquam tractoribus Perkinisii tributi funt,—Tractores metallicos nullam efficaciam ex Galvanifmo aut electricitate animali derivare,—et Imaginationem folam effe caufam, quae curationem conficit. Difcimus praeterea quantum valet fides medico data, et unde oriuntur effectus mirabiles remediorum empiricorum.

Quomodo autem fiunt haecce? Haud quidem omnes talium proceffum gradus indicare vires mihi fufficiunt; fed de quibufdam minimè

eft

eſt dubitandum. Multum, ni fallor, omnium ferè morborum ex voluntate depravatâ oritur. Quando hujus poteſtatis nobiliſſimae, ceterarum moderatricis, vires deficiunt, facilè in labem ruit corpus. Omnes functiones et animi et corporis turbantur, et dum haec conditio morboſa perſtat, omnia in pejus procedunt. Sed Imaginatio interdum munus voluntatis uſurpat, et interdum hanc ad actiones neceſſarias ſtimulat. Reſtituuntur tunc potentiae ſopitae, debito curſu omnia progrediuntur, et cum ſanitate habenas reſumit voluntas.

Imaginatio circa formas gratas occupata hilaritatem affert, triſtitiam, ſolicitudines, timores longe fugat, adeoque impedimenta ſanitatis peſſima prorſus aufert. Fides tunc remediis habetur, ſpes beneficii accipiendi fovetur, vota ut ſanitas reſtituatur avidiora fiunt; voluntas igitur quàm fortiſſimè contendens effectui optato favet, et omnes quae menti obedientes ſunt partes ad eandem operam conſpirant. Functiones ſti-

mulo parent, quem potentem antea expertae sunt, aut quocum effectus certi generis in mente consociati sunt. Aeger sanitatem cupit, ac voto potitur.

Semper in mente teneatur, quam necessarium esse in febribus aliisque morbis violentis hujus facultatis habere rationem. In Typho, nec minus in Synocha, Phrenitide, omnia quae multum irritant, sedulo fugienda sunt. Cogitationes ingratae nequaquam suggerantur, sed contra evitentur omnia quae mentem ad agendum suscitare possint. Si delirium grave adsit, ostendantur res notae et familiares ad errores abigendum. Foveatur sanitatis spes, ut mens sit patiens et tranquilla. Denique pro violentia morbi temperetur ita phantasia, ut aeque ab meditationibus acribus et ab iis quae animum demittunt conservetur.

De

De vi phantaſiae matris in foetu afficiendo multi auctores diſſeruerunt. Horum verò alii magnam, alii nullam talem vim agnoſcunt. Non is ſum certè qui tantas componere lites ſuſcipiam; ſed mihi procul dubio videtur, utraeque ſuas ſententias nimia cum fiduciâ dixiſſe. Omnibus fabulis de monſtris potentia phantaſiae maternae deformatis, nemo minus dat fidei. Nequaquam tamen ita abſurdum mihi, ut quibuſdam, videtur, Imaginationem aliquam hujuſmodi potentiam habere. Multa enim ſunt exempla notiſſima ubi hac facultate effectus haud faciliùs explicandi manifeſtè proditi ſunt.

Quis, quaeſo, rationem exponere promittit, qua Imaginatio inteſtina ita movet, ut purgatio inducatur? An talis ſcientia huic facultati tribuenda ſit, qualis parti alicui ubi velit operam ſuam dirigere poſſit.

Sed

Sed mirabiliorem Imaginationis effectum in facultate imitationis vocis, gestûs, vultûs etiam ac morum (quae Anglicè *mimickry* audit) observamus, quam gradu validiore aut debiliore omnes possident, et certi homines perfectione summa. Hi plerumque sunt, qui Imaginatione vivida gaudent, quique voluntatis in vires motrices imperio facilè uti didicerunt. Nihil sanè difficiliùs est quam invenire quales motus quaslibet modulationes vocis et tenuia sonorum discrimina efficere. Novimus tamen hos motus, quamvis nunquam antea tentatos, posse citissimè simulari. Modulatio organorum tam subito fit quam si fuisset actio solita et omnino naturalis. Hoc certè est exemplum voluntatis ab Imaginatione, potiusve a conceptione pendentis, quod solertissimi causarum abditarum indagatores explicare non possunt.

Mirandum quidem est quod phantasia vim suam ad foetum, qui in utero est quoquomodo corpus alienum, ac nequaquam pars proprie ita

dicta

dicta matris ipsius, extendere potest. Nexus autem arctissimus hanc inter illumque intercedit. Nec absurdum est conjicere sympathias quasdam inter partes utriusque similes existere. Si haec suspicio permittitur, quid tam mirum est quod pars aliqua corporis materni stimulo externo affecta ad partem similem foetûs eam affectionem extendat? Hoc non mirabilius mihi apparet quam dolor humeri dextri ex hepatitide oriens, inflammatio testis ex cynanche parotidea, vomitus ex injuriis capitis, &c.—Haudquaquam mea sententia est, Imaginationem proxime foetum afficere. Sed quare non ponamus, hanc facultatem, in corpus matris agentem, vires suas interventu nervorum ac vasorum ad foetum porrigere?

Novimus praeterea uterum vim musculosam validissimam exercere posse, quae pro variis stimulis applicatis varia esse possit.

Sed

Sed longum foret de hac re ampliùs diſſerere. Alias inquiſitiones de viribus phantaſiae ſaepè propoſitas remittamus neceſſe eſt.

FINIS.

EX TYPOGRAPHEO ACADEMICO.